

CNR No.MHKO200000392018

नियमित दरखास्त क्र.०२/२०१८

श्री. राहुल निवृत्ती (तुकाराम) पाटील

विरुद्ध

परशुराम भिकाजी सातपुते

नि.क्र.१ खालील आदेश

दरखास्तदार यांनी प्रस्तुतची दरखास्त नियमित दिवाणी दावा क्रं.११/२०१० मधील दि.१२/०३/२०१० रोजीच्या हुकूमनाम्याच्या अंमलबजावणीसाठी दाखल केला आहे.

दरखास्तदार यांचे थोडक्यात कथन असे की,

०२. मौजे सावर्डे तर्फ असंडोली, ता. पन्हाळा, जि. कोल्हापूर येथील भूमापन गट क्रं.६९६ चे एकुण क्षेत्र हे.०.२७ आर, आकार रु.०.६६ पैसे यांसी चतुःसिमा -

पुर्वेस	- कळेहून मासुर्लीकडे जाणारा सरकारी रस्ता
पश्चिमेस	- वादीच्या कुटुंबातील दरखास्तदार यांचे वडिलांचे नावे असलेली जमीन
दक्षिणेस	- श्री. शंकर रामा पाटील यांची शेतजमीन
उत्तरेस	- गायरान

येणेप्रमाणे चतुःसिमेतील मिळकत.

०३. दरखास्तदार यांचे पुढे असे कथन आहे की, यातील वि.प. यांनी रे.क.नं.११/२०१० मध्ये दि.१२/०३/२०१० इ. रोजी झालेल्या तडजोडीनुसार केलेल्या हुकूमनाम्याचा भंग करून दावा मिळकतीमध्ये कुंपण घालून हर-हरकत अडथळा करून वि.प. यांनी मुळ वादी म्हणजेच दरखास्तदार यांची शेतामध्ये जाणे-येणेची वाट अडवून हर-हरकत व अडथळा केलेला आहे. तरी सदरचे वि.प.ने घातलेले कुंपण काढून रे.क.नं.११/२०१० मधील हुकूमनाम्याप्रमाणे वहिवाटी ठेवणेसाठी म्हणून सदरची दरखास्त दाखल केलेली आहे.

०४. दरखास्तदार यांचे पुढे असे कथन आहे की, प्रस्तुत वि.प. यांनी दावा मिळकती मध्ये घातलेले कुंपण काढून घेणेसाठी वि.प. यांना दि.०९/०१/२०१८ रोजी दरखास्तदार यांनी वकीलांच्या मार्फत नोटीस पाठवली असता त्या नोटीसीस वि.प. यांनी त्यांचे वकिलामार्फत दि.२३/०१/२०१८ रोजी खोट्या व चुकीच्या माहितीच्या आधारे उत्तर दिलेले आहे. सबब, वि.प. यांनी त्यांचे घराचे दक्षिणेस दावा मिळकतीत बेकायदेशीरपणे केलेले कुंपण वजा अडथळा काढून टाकणेत यावा व रे.क.नं.११/२०१० च्या हुकूमनामे प्रमाणेचा रस्ता वहिवाटीस खुला करून द्यावा अशी विनंती दरखास्तदार यांनी केली आहे.

वि.प. यांचे थोडक्यात म्हणणे असे की,

०५. वि.प. यांनी नि.क्र.४० कडे आपले म्हणणे सादर करून प्रस्तुत दरखास्तीस हरकत नोंदवली आहे. रे.क.नं.११/२०१० चा दावा दाखल करते समयी वि.प. यांनी मौजे सावर्डे तर्फे असंडोली येथील गायरान भूगट क्र.६ मध्ये सुरु केलेले बांधकाम थांबवणेचे उद्देशाने प्रस्तुत दरखास्तदार यांनी तो दावा दाखल केलेला होता. तो दावा वादी व प्रतिवादी यांचे दरम्यान आपसात तडजोडीने मिटवणेत आलेला होता. सदर दावेचे कामी झालेली नि.क्र.३६ वरील तडजोड पुरशीस म्हणजेच " यातील वादी व प्रतिवादीचे तडजोड पुरशीस की,

१. प्रतिवादी बांधकाम करीत असलेल्या घराच्या दक्षिणेकडील भिंती पासून ग्रामपंचायतीच्या सर्वजनिक संडास पर्यंतच्या रिकाम्या जागेत वादी व प्रतिवादी यांनी कोणत्याही प्रकारे अडथळा निर्माण होईल अशा प्रकारचे कृत्य अथवा कोणत्याही प्रकारे बांधकाम करणेचे नाही. सदरची रिकामी खुली जागा कायमपणे खुली ठेवणेची आहे.

२. वादी, प्रतिवादी यांचेत आपसातीने झाले कारणाने वादी व प्रतिवादी यांनी एकमेका विरुद्धच्या सर्व तक्रारी सोडून दिलेल्या आहेत.

३. तडजोड झालेने दावा निकाली काढणेत यावा याप्रमाणे हुकूमनामा करणेत यावा म्हणून दिली पुरशीस"

अशा स्वरूपाची पुरशीस दाखल करून त्यानुसार तडजोड हुकूमनामा करणेत आलेला होता.

०६. वि.प. यांचे पुढे असे म्हणणे आहे की, रे.क.नं.११/२०१० चे दावेचे कामी झाले तडजोडीनुसार दरखास्तदार यांनी गायरान भू.गट क्रं.६ मधून जाणे येणेस रस्ता देणेबाबत कोठेही नमुद केलेले नाही. तसेच तो दावा हा भू.गट क्रं.६९६ बाबत असलेने व तडजोड हुकूमनामाही त्याच गटाबाबत झाला असलेने दरखास्तदार यांना या दरखास्तीचे कामी गायरान भू.गट क्रं.६ मध्ये प्रस्तुत वि.प. यांचे कब्जे वहिवाटीस असलेल्या क्षेत्राबाबत दाद मागणी करता येणार नाही. दरखास्तदार यांनी दाखल केलेल्या दरखास्तीमध्ये पान क्रं.३ मधील संपूर्ण मजकूर व मिळकतीचे वर्णन तसेच दरखास्तीस नमुद केलेले कारण पूर्णपणे चुकीचे, खोटे व बनावट असलेने तसेच तडजोड हुकूमनामेचे विरुद्ध असुन त्याआधारे दरखास्तदार यांना कोणतीही दाद मागणी करता येणार नाही. दरखास्तदार यांना दरखास्त दाखल करणेस कोणतेही कारण घडलेले नाही. दरखास्तीमध्ये पान क्रं.४ वर केलेल्या विनंत्या चुकीच्या व तडजोड हुकूमनामे विरुद्ध आहेत. वि.प. यांनी रे.क.नं.११/२०१० मध्ये झाले तडजोड हुकूमनामेचा कधीही भंग केलेला नव्हता अगर नाही. सबब, दरखास्तदार यांची दरखास्त खर्चासह नामंजूर करणेत यावी अशी विनंती वि.प. यांनी केली आहे.

०७. दरखास्तदार यांनी त्यांची बाजू सिध्द करण्याकरीता स्वतःचे साक्षीदार क्र.१ म्हणून निशाणी क्र.३० तसेच नि.क्र.४१ तसेच साक्षीदार क्रं.२ श्रीकांत वासुदेव पाटील यांचे पुराव्याचे शपथपत्र दाखल केले असुन पुराव्याकामी पुढील कागदपत्रे अभिलेखावर दाखल केलेली आहेत.

अ.क्रं.	कागदपत्रांचा तपशील	निशाणी
१.	रे.क.नं.११/२०१० मधील तडजोड पुरसीसची प्रमाणीत प्रत	३१
२.	रे.क.नं.११/२०१० मधील हुकूमनाम्याची प्रमाणीत प्रत	३२
३.	गट नं.६९६ चा ७/१२ उतारा	३३
४.	गट नं.६९६ चा ८-अ उतारा	३४
५.	वि.प. यांना पाठवलेली दि.०९/०१/२०१८ रोजीची नोटीसीची स्थळप्रत	३५

६.	वि.प. यांनी पाठविलेल्या नोटीसीचे उत्तर	३६
७.	वाद मिळकतीचे दाने फोटो	वस्तु ए व बी
८.	फोटो	वस्तु सी, डी, इ, एफ
९.	फोटो	वस्तु जी, एच, आय, जे, के, एल, एम, एन
१०.	फोटो	वस्तु ओ, पी, क्यू, आर

०८. वि.प. यांनी त्यांच्या म्हणण्यापृष्ठयार्थ कोणताही पुरावा अथवा कागदपत्र दाखल केलेला नाही.

०९. प्रस्तुत दरखास्तीमध्ये कोर्ट कमिशनर यांचा अहवाल नि.क्र.२८ व ५८ कडे अभिलेखावर दाखल आहे.

१०. दरखास्तदार यांची दरखास्त, वि.प. यांचे म्हणणे तसेच अभिलेखावर दाखल असलेल्या पुरावा व कागदपत्रांचे अवलोकन केले. दरखास्तदार मार्फत विधीज्ञ श्री. एस. एस. पाटील व वि.प. मार्फत विधीज्ञ श्री. व्ही. एस. पाटील यांचा युक्तीवाद ऐकला.

का र ण मि मां सा

११. दिवाणी प्रक्रिया संहिता आदेश २१ नियम १० नुसार हुकूमनामा बजावणीकरिता अर्ज दिला जातो. नियम ११(२) अन्वये त्या अर्जामध्ये कोणकोणत्या बाबी असाव्यात याचा तपशील दिलेला आहे. परिशिष्ट इ, क्रमांक ६ मध्ये हुकूमनाम्याच्या अंमलबजावणीसाठीच्या अर्जाचा नमुना दिलेला आहे. आदेश २१ नियम ११(२)(जे)(५) अन्वये ज्या प्रकारचा अनुतोष देण्यात आला असेल त्याच्या

स्वरूपानुसार आवश्यक असेल त्याप्रमाणे न्यायालयाची मदत मागितली जाते. नमुना क्र.६ अनुक्रमांक १० मध्ये न्यायालयाने कोणत्या प्रकारे सहाय्य करावयाचे ते नमुद करावे लागते.

१२. अर्जदाराने त्याच्या अर्जामध्ये अनुक्रमांक १० मध्ये न्यायालयाची मदत कोणत्या रितीने पाहिजे या सदराखाली, खाली दिलेल्या तपशीलाप्रमाणे मदत मिळावी ते पुढीलप्रमाणे नमुद केले आहे-

मौजे सावर्डे तर्फ असंडोली, ता. पन्हाळा, जि. कोल्हापूर येथील भूमापन गट क्रं.६९६ चे एकुण क्षेत्र हे.०.२७ आर, आकार रु.०.६६ पैसे यांसी चतुःसिमा -

पुर्वेस	- कळेहून मासुर्लीकडे जाणारा सरकारी रस्ता
पश्चिमेस	- वादीच्या कुटुंबातील दरखास्तदार यांचे वडिलांचे नावे असलेली जमीन
दक्षिणेस	- श्री. शंकर रामा पाटील यांची शेतजमीन
उत्तरेस	- गायरान

येणेप्रमाणे चतुःसिमेतील मिळकत.

यातील वि.प. यांनी रे.क.नं.११/२०१० मध्ये दि.१२/०३/२०१० इ. रोजी झालेल्या तडजोडीनुसार केलेल्या हुकूमनाम्याचा भंग करून दावा मिळकतीमध्ये कुंपण घालून हर-हरकत अडथळा करून वि.प. यांनी मुळ वादी म्हणजेच दरखास्तदार यांची शेतामध्ये जाणे - येणेची वाट अडवून हर-हरकत व अडथळा केलेला आहे. तरी सदरचे वि.प.ने घातलेले कुंपण काढून रे.क.नं.११/२०१० मधील हुकूमनाम्याप्रमाणे वहिवाटी ठेवणेसाठी म्हणून सदरची दरखास्त दाखल केलेली आहे.

१३. तसेच दरखास्तदार याने विनंती सदरा खाली अनुक्रमांक अ मध्ये वि.प. यांनी त्यांचे घराचे दक्षिणेस दावा मिळकतीत बेकायदेशीरपणे केलेले कुंपण वजा अडथळा काढून टाकणेत यावा व रे.क.नं.११/२०१० च्या हुकूमनामे प्रमाणेच रस्ता वहिवाटीस खुला करून द्यावा अशी विनंती केली आहे.

१४. या ठिकाणी रे.क.नं.११/२०१० मध्ये तडजोडीप्रमाणे झालेला हुकूमनाम्याचा उल्लेख करणे योग्य होईल. "आज दिनांक १२ मार्च २०१० इ. रोजी सं. श. यादव दिवाणी न्यायाधिश कनिष्ठ स्तर पन्हाळा यांचे समोर वादीतर्फे वकील श्री. के. बी. देसाई व प्रतिवादीतर्फे वकील श्री. एस. टी. पाटील यांच्या समक्ष वादी व प्रतिवादी यांचेमध्ये दावा आपसात तडजोड होवून खालील तडजोडी प्रमाणे दावा निकाली काढण्यात आला.

१. प्रतिवादी बांधकाम करीत असलेल्या घराच्या दक्षिणेकडील भिंती पासून ग्रामपंचायतीच्या सार्वजनिक संडास पर्यंतच्या रिकाम्या जागेत वादी व प्रतिवादी यांनी कोणत्याही प्रकारे अडथळा निर्माण होईल अशा प्रकारचे कृत्य अथवा कोणत्याही प्रकारे बांधकाम करणेचे नाही. सदरची रिकामी खुली जागा कायमपणे खुली ठेवणेची आहे.
२. वादी प्रतिवादी यांचेत आपसातीने झाले कारणाने वादी व प्रतिवादी यांनी एकमेका विरुद्धच्या सर्व तक्रारी सोडून दिलेल्या आहेत.
३. तडजोड झालेने दावा निकाली काढणेत यावा म्हणून दिली पुरसीस."

१५. दावा मिळकत विषय व तडजोडपत्र (नि.क्र.३१) मधील मिळकत विषय भिन्न आहेत. परंतु, आदेश २३ नियम ३ मध्ये स्पष्ट दिले आहे की, दावा मिळकत व तडजोडपत्र मधील मिळकत ही समान किंवा भिन्न असु शकते. रे.क.नं.११/२०१० मध्ये दावा मिळकतीच्या विभन्न मिळकतीचे तडजोडपत्र झाले आहे व त्यानुसार हुकूमनामा (नि.क्र.३२) झाला आहे.

१६. रे.क.नं.११/२०१० मधील हुकूमनामानुसार प्रतिवादी बांधकाम करीत असलेल्या घराच्या दक्षिणेकडील भिंती पासून ग्रामपंचायतीच्या सार्वजनिक संडास पर्यंतच्या रिकाम्या जागेत वादी व प्रतिवादी यांनी कोणत्याही प्रकारे अडथळा निर्माण होईल अशा प्रकारचे कृत्य अथवा कोणत्याही प्रकारे बांधकाम करणेचे नाही. सदरची

रिकामी खुली जागा कायमपणे खुली ठेवणेची आहे. असे निर्देशित केले आहे.

१७. या न्यायालयामार्फत कोर्ट कमिशनरची नियुक्ती करण्यात आली होती. कोर्ट कमिशनरचा अहवाल नि.क्र.२८ व नि.क्र.५८ वर आहे. या दोन्ही अहवालांचे अवलोकन केले असता असे दिसते की, प्रतिवादीच्या घराच्या दक्षिणेकडील भिंतीपासून ते सार्वजनिक संडास पर्यंतची जागा ही गट नं.६ मधील असून त्यामध्ये काही क्षेत्रात पत्र्याचे शेड बांधलेले आहे. दरखास्तदार यांनी त्यांचे वि.प.तर्फे विधीज्ञांनी नोंदवलेल्या उलटतपसामध्ये असे मान्य केले आहे की, दि.१५/१२/२०१९ रोजी झालेले कोर्ट कमिशनचे काम त्याच्या समक्ष झाल्याबाबत पंचनाम्यावर त्याने व पंचांनी सहाय्य केल्या आहेत. कोर्ट कमिशनच्या कामाच्या वेळी भू.गट क्रं.६९६ याची स्थळ पाहणी कमिशनर यांच्यामार्फत होत असताना भू.गट क्रं.६९६ च्या पुर्वेस भू.गट क्रं.६ गायरान मिळकत असल्याबाबत निदर्शनास आले होते व तशी बाब पंचनाम्यामध्ये नमुद करण्यात आली आहे व ते त्याला मान्य असल्याबाबत त्याने पंचनाम्यावर सही केली आहे.

१८. रे.क.नं.११/२०१० मधील हुकूमनाम्यामध्ये गट नं.६ चा उल्लेख आलेला नाही. वादी व प्रतिवादी यांनी हुकूमनाम्यामधील मिळकत रिकामी खुली जागा कायमपणे खुली ठेवावी असे निर्देश आहेत. दरखास्तदाराला रे.क.नं.११/२०१० मधील तडजोडपत्रानुसार झालेल्या हुकूमनाम्यामधील मिळकतीमुधन त्याला वहिवाट राहिल किंवा येण्या - जाण्याचा रस्ता राहिल असे कुठेही नमुद नाही. परंतु, प्रस्तुत दरखास्तमध्ये दरखास्तदाराने नमुद मिळकतीमुधन त्याच्या शेतामध्ये येणे - जाणेचा रस्ता वहिवाटीसाठी खुला करून देण्यात यावा अशी मागणी केली आहे. दरखास्तदाराने केलेली मागणी ही रे.क.नं.११/२०१० च्या हुकूमनाम्याच्या बाहेरील आहे. त्या हुकूमनाम्यामध्ये दरखास्तदाराचा रस्त्यासंबंधीचा अधिकार निर्माण केलेले नाही. त्यामुळे तडजोडपत्रानुसार झालेल्या हुकूमनाम्याची अंमल बजावणी करताना दरखास्तदारास तडजोडपत्र मिळकतीमध्ये नवीन अधिकार निर्माण करून देता येणार नाही.

१९. वि.प. च्या विधीज्ञांनी तोंडी युक्तीवाद केला की, हुकूमनाम्याच्या बाहेर

जावुन अंमलबजावणी करता येणार नाही. त्यावर दाखास्तदाराच्या विधीज्ञांनी युक्तीवाद केला की, हुकूमनाम्यामध्ये जो अनुतोष दिला आहे त्याप्रमाणे अंमलबजावणी करावी. दरखास्तदाराच्या विधीज्ञांनी असा तोंडी युक्तीवाद जरी केला असला तरी मुख्य अर्जामध्ये वहिवाट निर्माण करण्यासाठीची प्रार्थना केलेली आहे.

२०. अंमलबजावणी न्यायालयाचे काम फक्त हुकूमनाम्यामध्ये जो अनुतोष दिला आहे त्याची अंमलबजावणी करणे हे असते. न्यायालयाला हुकूमनाम्यामध्ये नवीन अधिकार, नवीन बंधने किंवा नवीन दिलासा जोडण्याचा अथवा हुकूमनाम्याचा अर्थ बदलण्याचा अधिकार नसतो असे प्रस्थापित तत्व आहे. त्यामुळे प्रस्तुत दरखास्तदाराला रस्ता वहिवाटीस खुला करून देण्याचा नवीन अधिकार, जो की रे.क.नं.११/२०१० चे हुकूमनाम्यामध्ये नाही, हे न्यायालय निर्माण करू शकत नाही. वरील सर्व विवेचनावरून मी या निष्कर्षाप्रत पोहचलो आहे की, दरखास्तदाराचा अर्ज नामंजूर करण्यास पात्र आहे. करीता खालीलप्रमाणे आदेश.

आदेश

प्रस्तुतची दरखास्त नामंजूर करणेत येत आहे.

(खुल्या न्यायालयात जाहिर)

दि.२३/०७/२०२६
कळे-खेरीवडे

(दिपक रु. बोर्डे)
दिवाणी न्यायाधिश कनिष्ठ स्तर,
कळे-खेरीवडे